

SKUP 2002 – 42

Prosjekt: Jakten på Mulla Krekar
Medarbeider: Ola Flyum og Norunn Reinertsen
Publikasjon: NRK Brennpunkt
Publisert: August 02
Medium: Fjernsyn
Tema:

Metoderapport til SKUP fra NRK-Brennpunkt:

Jakten på Mulla Krekar

Programansvarlige:

Ola Flyum, Norunn Reinertsen
Brennpunkt
Faktaavdelingen
NRK
Bjørnstjerne Bjørnsonspl. 1
0340 Oslo
Tlf. 23049000

Andre journalistisk medvirkende:

Erlend Heine Lange, Shwan Mohammed, Sardar Mohammed, Khalil Anwar
og Sohail Qureshi

Ansvarlig redaktør:

Per Anders Johansen

1. PUBLISERINGSTIDSPUNKT

Denne metoderapporten gjelder Brennpunkt-dokumentaren ”Jakten p mulla Krekar”, som ble sendt 27. august. Men siden dokumentaren var en del av en større ”pakke”, nevnes også publiseringstidspunktet for det øvrige stoffet som ble laget av Brennpunkt:

- A. 22. januar 2002 blir en pressemelding om vårt program lagt ut på Brennpunkts hjemmesider.
- B. 22. august. Dagsrevyen og nrk.no lager et innslag delvis basert på vårt materiale. Selve intervjuet holdes igjen til sendedagen.
- C. 23. august legger vi ut en nettartikkel skrevet av Ståle Hansen. Research: Erlend Hein Lange og Ola Flyum. Artikkelen har tittelen: ”Ville føre tilskudd ut av Norge”
- D. 25. august kjører Dagsrevyen et intervju med Mulla Krekars bror, Khalid Faraj Ahmad som er laget av NRK-Brennpunkt på initiativ av Ola Flyum. Brennpunkts medarbeider Cecilie Ellingsen laget innslaget.
- E. 27. august legger Brennpunkt ut artikkelen ”Fikk e-rapport fra Irak” på sine nettsider. Artikkelen var skrevet av Ola Flyum.
- F. 27. august lager Dagsnytt en sak NRK- Brennpunkt har gravd fram om at et norskstøttet kraftverk forsyner Krekars militærleir med strøm.
- G. 27. august sender Brennpunkt dokumentaren ”Jakten på Mulla Krekar” og legger ut en utskrift av hele intervjuet på vår hjemmeside på norsk og kurdisk.
- H. 28. august legger vi ut nettartikkelen ”Fikk militær trening med bin Laden” av Ola Flyum og Sohail Qureshi.
- I. I samband med pågripelsen av Mulla Krekar i Nederland, gjorde Ola Flyum research for Dagsrevyen 13. september. Resultatet av dette var at Dagsrevyen var de første til å bekrefte at norsk politi hadde møtt Krekar i fengslet. Inntil da ville ingen verken fra politiet eller regjeringen kommentere pågripelsen.
- J. 17. desember kunne vi i en Brennpunkt-kavalkade fortelle at Krekars advokat Brynjar Meling følte seg overvåket. Mest interessant var imidlertid tidspunktet for Krekars retur til Norge. Familien hadde til da hevdet at de ikke hadde sett ham siden han dro. Nå viste det seg at den terrorismistenkte kom til Norge den 23. mai og hadde vært på en lang ferie med familien i Norge, Sverige, Tyskland og Danmark. PST

ville ikke kommentere saken. Dette kavalkadeinnslaget var laget av Norunn Reinertsen og Ola Flyum.

2. SLIK KOM ARBEIDET I GANG

Svaret på dette punktet må deles i to. Både Brennpunkt og frilanseren Erlend Hein Lange hadde et ønske om å sikre seg det første intervjuet med Mulla Krekar. Etter endel kartleggingsarbeid på hver vår kant, ble Lange engasjert av Brennpunkt for utvikle denne historien sammen med oss. Men altså først litt om bakgrunnen for ideen.

2.1. Brennpunkts utgangspunkt

Avisen Hawlati i byen Suleimania i Nord-Irak, hadde høsten 2001 en artikkel om en gruppe ekstreme islamister kalt Jund Al Islam (Islams soldater), var ledet av Mulla Krekar. Denne ble lagt ut deres nettside og handlet om en massakre i landsbyen Kheli Hama.

Denne artikkelen ble fanget opp av Bergensavisen og Dagsavisen og Avis 1. Saken ble ikke omtalt av riksavisene. Av de større mediene var det kun Redaksjon 21 i NRK som hadde et lite innslag om saken. Vinklingen var den samme i alle avisene, nemlig at en "norsk" mulla ledet en geriljahær i Nord-Irak, endel biografiske opplysninger, samt at han hadde mottatt økonomisk støtte til sin menighet i Oslo, kalt Islamsk Visjon Norge.

Ingen av avisene hadde intervjuet Krekar selv, men hadde kun kontakt med hans bror som opptrådte på hans vegne.

Vi ante tidlig at dette kunne bli en stor sak – ikke minst fordi vi her hadde en interessant norsk vinkling på "11. september-saker" og en mulig krig mot Irak.

Foruten det journalistiske skuppet et førsteintervju ville være, ønsket vi å frigjøre oss i størst mulig grad fra den massive propagandaen fra de største politiske organisasjonene PUK og KDP. For å klare dette måtte vi reise inn i det selvstyrte kurderområdet i Nord-Irak.

Om vi klarte å få til et møte med Krekar, ville vi spørre ham om hans lederrolle blant de ekstreme islamistene i Nord-Irak, hans påståtte

kontakt med Al Qaida og Osama bin Laden og hans arbeid og opphold i Norge. Av tidsmessige grunner utsatte vi denne saken til nyåret 2002.

Like før jul 2001 ringer en bekjent som en kort tid hadde jobbet som researcher i Brennpunkt. Han spurte om vi var interessert i endel videomateriale fra Nord-Irak. Han jobbet nå i det uavhengige produksjonsselskapet Videomaker og en frilanser som de hadde avtale med, hadde akkurat kommet heim fra området.

Vi tente umiddelbart og gjorde avtale om å se i gjennom materialet ved første og beste anledning. Frilanseren Erlend Hein Lange hadde forsøkt å få et intervju med Krekar, men ikke lyktes. Videomaker hadde lovt Tømm Kristiansen i NRKs utenriksavdeling det samme materialet. Vi ba dem forholde seg til avtalen med Tømm, men vi tok selvsagt en separat kontakt for å sjekke hans interesse for stoffet. Vi ble fort enige om saken trengte mer ”kjøtt på beina” og vi overtok saken.

Etter dette kjøpte vi Langes kurdermateriale, men gjorde samtidig en avtale om å kjøpe ham fri fra hans arbeidsavtale, for å jobbe hos oss. Vi ønsket å bruke hans kontakter og kunnskap om Nord-Irak for å få et intervju med Krekar. I første rekke handlet dette om en mnd, men denne ble senere utvidet til to.

2.2. Erlend Hein Langes utgangspunkt:

I desember 2001 dro journalist Erlend Hein Lange til det kurdiske selvstyreområdet i Nord-Irak, på noe som i utgangspunktet var en researchreise. Offisielt er grensene mellom Kurdistan og nabolandene stengte, men med hjelp fra kontakter i området, ble Lange smuglet fra Syria over grenseelva Tigris i en skrøpelig jolle.

Mulla Krekar, som hadde hatt tilhold i Norge i omkring ti år, var på denne tiden et lite kjent navn her i landet, og norske medier hadde gitt kurderen lite eller ingen oppmerksomhet. I Kurdistan var situasjonen annerledes.

Jund al Islam, senere Ansar al Islam, lå i militær konflikt med makthaverne PUK (Patriot Union of Kurdistan), og mulla Krekar ble fra offisielt hold regnet som den største trusselen mot de folkevalgte myndighetene og mot den generelle sikkerheten i området. Han ble beskyldt for å være en farlig religiøs fundamentalist, terrorist og agitator

PUK utpekte Krekar som mannen bak flere massakrer som hadde funnet sted, og distribuerte anklagene til vestlige regjeringer og – i begrenset grad – medier. De lokale kurdiske mediene, som stort sett drives og/eller

kontrolleres av myndighetene selv, drev samtidig en hard kampanje mot Krekar og hans sympatisører.

Krekars siste offentlige uttalelse stammet fra sommeren 2001, måneder før 11. september, da han til den uavhengige avisen Hawlati kom med sitt senere berømte utsagn: ”Osama bin Laden er kronen på den islamske nasjons hode”. Da Erlend Hein Lange besøkte Hawlati fortalte redaktøren Asos Hardi at journalisten som hadde gjort intervjuet, fortsatt hadde kontakt med Krekar fra tid til annen. Muligheten ble åpnet for et møte mellom oss og mullaen. Møtet måtte skje på nøytral grunn, dvs. på et territorium som var kontrollert av en annen politisk gruppering.

Intervjuer med PUK-folk, mediefolk og andre viste tydelig at Krekar var mislikt av mange. ”Når barna våre er ulydige, forteller vi dem at mulla Krekar vil komme å ta dem hvis de ikke oppfører seg”, sa en PUK-topp. Makabre bilder av lemlestedede soldater ble publisert, og Krekar ble holdt ansvarlig for ugjerningene. Eskortert av 15 bevæpnede PUK-soldater dro Lange for å ta gjerningsstedet i øyesyn. Dette er et område som Krekar mener tilhører ham. Soldatene tillot bare et 10 minutters besøk før soldatene av sikkerhetsmessige årsaker, ville dra tilbake. Det var nok til å konstatere at den lille landsbyen fortsatt bar preg av det som hadde skjedd – innbyggerne var redde og stumme, og flere bygninger hadde kulehull og blodflekker på veggene.

Via mellommann aksepterte senere Krekar å stille til intervju, men den nødvendige sikkerhetsklareringen til det aktuelle området lot vente på seg. Andre kilder ble søkt, og i løpet av de neste to ukene fikk Lange tak i videobilder, lydopptak og dokumenter som tilsammen dannet et klarere bilde av Krekars rolle i Kurdistan, hans politiske mål og ideologiske standpunkter. Det planlagte intervjuet lot seg ikke gjennomføre innen Lange måtte forlate Kurdistan, men han fikk med seg hjem en del egne videoopptak og intervjuer og et løfte fra Asos Hardi om nye forsøk på å få gjennomført et intervju med Krekar selv.

2.3. Hva var de sentrale problemstillingene i begynnelsen og hvordan endret de seg?

Vårt fokus i programmet er som følger: *Mulla Krekar er flyktning i Norge sammen med sin familie, men han bryter norske asyllover når han reiser til sitt hjemland i Nord-Irak for å lede en beryktet gruppe med hellige krigere. Norske myndigheter har valgt å ikke foreta seg noe i saken.*

Dette var ikke hovedfokuset, da vi begynte med researchen. Vår inngang til denne saken kan oppsummeres slik:

- A. Var Krekar den terroristen/fundamentalisten han ble beskyldt for å være, og i hvilken grad var påstandene om hans forbindelse med bin Laden sanne?
- B. Hvor stor rolle spilte han i konfliktene i Kurdistan?
- C. Var Jund al Islam (Ansar al Islam) en terrorgruppe eller et politisk parti?
- D. Hvilken posisjon hadde Krekar i religiøse kretser (i Kurdistan, Norge andre land)
- E. Hva visste norske myndigheter (og andre i Vesten) om Krekar?

Som de andre journalistene som hadde sett på denne saken før oss, var det hans kopling til ekstremistene i Jund Al Islam, som senere - 10. desember 2001 – kom under Krekars ledelse i Ansar al Islam (Islams forkynnere), som var mest interessant. Vi ønsket også å vite hvilket nettverk denne mannen hadde i Norge, hva han gjorde her og om vi kunne finne noe som koplet ham til Al Qaida.

Etter kort tid var det spørsmålet om hans asylstatus og hans svært mange reiser til Nord-Irak som ble hovedfokus. Sammenlignet med Krekars fargerike og innholdrike livshistorie, skapte ikke dette knusktørre og formalistiske fokuset nevneverdig jubel i redaksjonen. Vår kildekritikk hindret oss i å kople ham til direkte til Al Qaida og stemple ham som terrorist. Vi kunne heller ikke gjøre ham personlig ansvarlig for en rekke enkelthendelser – deriblant den grufulle massakren i Kehli Hama.

Det mest konkrete var derfor å undersøke om han hadde noe uoppgjort med norske myndigheter, i hvilken grad de visste om hans aktiviteter og hvorfor de ikke hadde foretatt seg noe mot ham om de visste at han stadig reiste tilbake til Nord-Irak – landet han hadde flyktet fra.

3. ORGANISERING AV ARBEIDET, METODEBRUK OG KILDEBRUK.

3.1. Taktisk research

Når prosjekter blir startet i Brennpunkt, er det to viktige gjøremål:

- Kartlegg aktuelle bøker og nettsider og oppdater denne i løpet av produksjonstida. Skaff kunnskap om saken og området!
- Kartlegg hvilke personer som kan være aktuelle for oss som kilder og deretter som intervjuobjekter. Lag en lettfattelig oversikt!

Dette er grunnlaget for hva vi kaller taktisk research. For oss er det uhyre viktig å ikke gå direkte på kildene med en gang. I avisene kan man skrive om en sak, selv om ingen stiller opp til intervju. I TV kan fravær av intervjuobjekter være avgjørende for om vi lager en dokumentar. Dette vet blant annet informasjonsrådgiverne som nokså konsekvent rådgir sine klienter om ikke å stille opp hos oss.

Et annet hensyn er at TV – og spesielt vår type TV- er avhengig av gode situasjoner – en liten episode som gir personer liv og som er noe annet enn de klassiske "talking heads". Om research går for dypt inn i saken på et for tidlig tidspunkt – spesielt i forhold til potensielle intervjuobjekter - kan det svekke vår mulighet til å gi seerne en opplevelse, et følelsesmessig sterkt øyeblikk eller en situasjon. Framdriften i vår research må hele tiden vurderes opp mot slike filmatisk sett viktige øyeblikk. Det er derfor viktig å vite hvem det er nok å kontakte pr. telefon og hvem som bør kontaktes med kamera. For som amerikanerne sier det: "The ice do not break twice".

I denne saken gikk vår research i tre geografiske retninger, Oslo, Peshawar/Pakistan og Nord-Irak:

3.2. Oversikt/bakgrunn

I første rekke laget vi en oversikt over det kurdiske miljøet i Norge og internasjonalt. Det gjaldt det å finne forskere som kunne gi oss informasjon og sette den islamistiske bevegelsen i Nord-Irak (Kurdistan) i et historisk perspektiv.

I den sammenhengen hadde Erlend Lange også en reise til Amsterdam for å snakke med en av verdens fremste eksperter på temaet, Michel Leezenberg.

Vi kontaktet også relevante personer i de kurdiske miljøet og ulike organisasjoner som kjente Nord-Irak godt. Av kildemessige årsaker kan vi ikke nevne personer her.

3.3. Reise til Nord-Irak

Vi planla også å reise nedover igjen og ba Lange søke om nytt visum til Syria. Etersom Lange hadde en tidsbegrenset kontrakt med oss, viste det seg vanskelig å få gjennomført en ny reise innenfor denne. Det var også et spørsmål om det i det hele tatt ville la seg gjøre å reise nedover og om det var forsvarlig å reise inn i Krekars område.

Vi la derfor en plan B som var å involvere avisa Hawlati som regnes som den mest uavhengige avisa i området. Vi fikk en positiv tilbakemelding fra redaktøren og etter endel forhandlinger, ville de gjøre dette for oss ved hjelp av et DV-kamera.

3.4. Krekar-intervjuet

Til vår overraskelse gikk Krekar med å la seg intervju av NRK og Hawlati. Vi hadde allerede skaffet oss en brukbar oversikt over saken og brukte mye tid på å instruere Hawlati-journalistene i hvordan de måtte gjøre intervjuet. Før å forebygge enhver tvil om hvor de hadde vært, samt å skaffe oss nok bilder til å fortelle om jakten på Krekar, ba vi dem filme store deler av reisen. Dette har de gjort med stor grundighet og vi har nærmere to timer med ristebilder av veiene fra Suleimania og inn til Krekars hovedkvarter i fjellene.

Ettersom ingen av dem hadde gjort dette tidligere, ba vi dem øve med kameraet før de reiste og ga dem en elementær opplæring pr. email i hvordan en dokumentar skal filmes. Eksempelvis var det viktig med rolige bevegelser, lange takninger, la intervjuobjektet snakke ut etc.

For å gi oss noen situasjoner ba vi dem også om å skru på kameraet med en gang de gikk inn i Krekars hovedkvarter. På samme måte skulle de ikke skru av kameraet etter intervjuet, men også filme småpratene etterpå. Dette siste var viktig for å vise hvor etablert han var i Nord-Irak. Blant annet tar han ned to bøker fra bokhylla bak intervjuet og beklager at han begynner å gå tom for gratisseksemplarer. Han skriver så en dedikasjon og gir bøkene til journalistene.

Vårt viktigste mål med intervjuet – foruten det innholdsmessige - å få et bilde av ham utenfor huset. Hensikten var å vise at han virkelig oppholdt seg i Irak. Hawlati-journalistene mente at dette var så og si umulig, men de skulle prøve. Utrolig nok stilte Krekar seg opp utenfor sitt kontor i Biara. Ti sekunder med noe overeksponerte bilder, er vår dokumentasjon for at han oppholdt seg i Irak i strid med norske asylbestemmelser.

Viktigheten av disse instruksjonene har vist seg i ettertid. Krekar har i et intervju med Nettavisen nektet for at hans kontor ligger i Irak. Det ligger i stedet i Iran. Det er nemlig slik at Biara ligger i et omstridt grenseområde mellom Iran og Irak, og hovedkvarteret til Krekar skal ligge like på grensa. I følge Krekar deler grensa huset hans i to og kontoret ligger i Iran!

Dette forsøket på å drepe vår dokumentasjon er heldigvis ikke lenger noe tema, men vi måtte selvsagt sjekke de faktiske forhold. Våre kilder sier at

Biara er å regne som en del av Irak. Hawlati-journalistene passerte heller aldri noen grensestasjon for å reise inn i Iran.

Vi har også annen dokumentasjon som gjengir flere av hans taler i Nord-Irak. Dette er skrevet ned av en agent i folkemengden som også har datert sine dokumenter. Dette er etterretningsrapporter fra hans motstandere som er smuglet ut av Nord-Irak, overlevert Den norske ambassaden i Syria som har sendt dem videre til PST. Brennpunkt har fått kopier av disse rapportene.

Postgang finnes ikke i Nord-Irak og telefonforbindelsen til området er svært begrenset, slik at transportorganiseringen var en utfordring i seg selv. Både videotape og dokumenter ble derfor brakt ut av Irak av en kurér. På grunn av at vi ikke kunne sende den med hvem som helst, måtte vi vente i nærmere en mnd. før vedkommende skulle reise og vi hadde DV-tapene i Oslo.

3.5. Islamsk Visjon Norge

IVN ble først startet i 1994, men mottok første gang støtte i 1995. Siste gang var i 2000. Khalid er forstander mens Krekar har underskrevet som sekretær på flere søknader om støtte. Det var imidlertid ingen tvil om at det var Krekar som ledet det hele. I perioder bodde han også der.

Det var allerede kjent at Krekar og hans bror hadde mottatt 250 000 kroner i støtte fra Fylkesmannen siden oppstart. Det som tydeligvis er ukjent for de andre avisene, er at man også kan få en betydelig støtte fra Kirkevergen (i dag heter de Gravferdsetaten). Krekar hadde også fått 220 000 kroner i støtte fra dem. I alt hadde de altså mottatt en offentlig støtte på 570 000 kroner.

Etter at menigheten ble nedlagt i 2000, var det en rest på 315 731 kroner. Khalid og Krekar ønsket å sende disse pengene til Nord-Irak for å bygge en moské. Dette sa Fylkesmannen nei til, men hadde ingen retningslinjer for hvordan pengene skulle tilbakeføres. Pengene ble derfor stående på konto inntil programmet ble sendt. Først da ble de inndratt!

3.6. Krekars hjemmeside

Krekar hadde også en egen hjemmeside hvor en rekke taler og bilder var lagt ut. På siden oppfordrer han til hellig krig og en rekke islamske ekstremister er avbildet sammen med Krekar. Tegningen av moskeen han hadde tenkt å bygge blant annet for norske skattepenger, er også avbildet.

Da vi ønsket å filme denne, viste det seg at hjemmesiden var tatt ned. Vi oppdaget imidlertid noe som heter "The Way back-machine", som søker opp gamle nettsider. Slik fikk vi delvis rekonstruert siden. Et nyttig redskap når man søker noen som ikke lenger vil vise fram hjemmesiden sin.

3.7. Pakistan/Afghanistan

Ettersom Krekar hadde vært flyktning i Pakistan ønsket vi å finne kilder som kunne si noe om hans opphold der. I et av sine sjeldne intervjuer – forøvrig på en hjemmeside hvor han er sidestilt med en rekke kjente mujahedins deriblant Osama bin Laden - forteller Krekar svært lite om sitt opphold i Pakistan. Hans fokus er Kurdistan og den islamske vekkelsen.

Vi fikk derimot endel informasjon fra hans bror og her kom det fram at de hadde jobbet for en saudiarabisk hjelpeorganisasjon som siden er blitt koplet til bin Laden og Al Qaida-nettverket. Den heter "Lajnat al birr al Islamia" og ble hovedsakelig opprettet for å hjelpe afghanske flyktninger.

Fra andre kurdere ble vi også fortalt at han hadde skrytt av sitt opphold i Afghanistan og at han hadde hatt møtt Osama bin Laden.

Vi sjekket rundt for å finne en god journalist som kunne hjelpe oss i Peshawar, hvor han hadde bodd sammen med familien. Vi ble anbefalt en og han var villig til å ta oppdraget. Etter noen telefoner ble han såpass skremt at han takket nei.

Ola Flyum har i non-profit organisasjonen, Internasjonal reporter, vært med i en journalistisk dugnad for å etablere et nettverk av gode journalister/researchere i land i Sør. Gjennom denne kom vi i kontakt med journalisten Sohail Qureshi som er en uavhengig og uredd journalist. Han kastet seg over oppgaven med stor iver og kom opp med svært interessante opplysninger.

Også han hadde store problemer med denne saken. I første rekke sjekket han to av de største universitetene i området (Karachi og Sindh), for å finne spor etter ham i arkivene. Krekar hevdet at han hadde studert og samtidig vært lærer under sitt opphold.

Dagen etter at Sohail hadde vært på universitet i Karachi, gjennomførte pakistansk politi en razzia og gjennomgikk det samme materiale som Sohail. Til Sohails forskrekkelse gjentok dette seg etter at han hadde vært i Sindh.

Etter dette tok Sohail en lengre pause, men vi ble enige om å unngå bruk av telefon. Han tok også noen forhåndsregler i samband med hvor han møtte noen av sine kilder.

Kort tid etter fikk vi napp. En tidligere lærerkollega av Krekar husket ham godt. Han våget ikke å la seg avbilde, men i vårt lange intervju med ham, ga han et troverdig inntrykk. Læreren mislikte sterkt USAs politikk i området og trodde ikke Krekar tilhørte Al Qaida.

Lærerkollegaen husket imidlertid at Krekar fortalte om en reise inn i Afghanistan til militærleiren Amir Muawia i Khost-provinsen. Den tilhørte Gulbuddin Hekmatyar og var – ironisk nok - støttet av USA, hvor han hadde fått militær trening. Der møtte Krekar Osama bin Laden og Khattab, som før han ble drept, var regnet som bin Ladens mann i Tsjetsjenia.

Dette harmonerte godt med en videotape hvor Krekar blir intervjuet om Tsjetsjenia og hvor han ikke motsier intervjueren når han slår fast at Krekar har vært i Afghanistan.

Denne saken fikk ikke stor plass i programmet, men mye tyder på at Krekar ikke snakker sant når han sier at han aldri har vært i Afghanistan.

3.8. Ukontrollert lansering

Vi hadde egentlig tenkt å sende dokumentaren 10. september, men CNN og BBC endret våre planer. Vi hadde redigert programmet ferdig før sommeren og skulle bare flikke endel på lyden etc.

Tirsdag 19. august oppdaget vi at Krekars gruppe Ansar al Islam, ble beskyldt av CNN for å produsere giftgass og drive forsøk med denne på hunder. Dagen etter bestemte vi oss for å kaste om på sendeskjemaet og sende den 27. august.

Et par uker tidligere hadde Brennpunkt en lengre samtale med Kjetil Stormark i VG. Under hånden informerte vi ham om hva vi korte trekk kom med i programmet. En slik forhåndsbrief til andre medier er ikke uvanlig, ettersom våre saker er nokså komplekse og vanskelig gripe fatt i uten bakgrunnskunnskap.

Fjorten dager senere - 20. august – hadde også VG lest CNN og BBC-saken på nettet. De ønsket å gå ut med nyheten, noe vi skjønnte. Vi valgte å holde tilbake mesteparten av vår research, men droppet nyheten om at vi hadde et eksklusivt intervju med Krekar. Vi laget en pressemelding som ble lagt ut på vår hjemmeside samtidig med VGs oppslag.

I lanseringsøyemed kan det å droppe en nyhet så lang tid før sending, være ødeleggende. Seerne kan flykte fra programmet fordi de føler at de vet alt om det som kommer. Vi produserte derfor parallelt nyheter og bisto kollegaer som jobbet med saken. Dette bidro til å holde avisene og folk interessert i saken. Heldigvis gikk ikke denne premature lanseringen ut over interessen for saken.

3.9. Krekars bror sin medvirkning

Khalid Faraj Ahmad nektet først et hvert samarbeid med media, etter dårlige erfaringer fra tidligere. Opplysningen om at Erlend Hein Lange hadde vært i indirekte kontakt med Krekar i Kurdistan, gjorde at han valgte å møte oss. Han ville imidlertid ikke under noen omstendighet delta i programmet.

Etter fire møter med ham, hvert møte på fire – fem timer, fikk vi overtalt ham til å stille. Han ville imidlertid ikke framstå som Krekars bror, men som leder for Senter for politiske studier i Norge. Vi gikk med på siste.

Kravet om at vi skulle holde kjeft om at han var Krekars bror, var rimelig absurd så lenge de ble intervjuet i samme program. Spesielt merkelig var dette fordi Khalid tidligere hadde stått fram som hans talsmann. I tillegg har han også en egen hjemmeside hvor en kopling til Mulla Krekar framkommer.

Både Khalid og Krekar har også vært ansvarlige for menigheten Islamsk Visjon Norge som mottok en betydelig økonomisk støtte fra norske myndigheter (570 000 kroner). Forøvrig et sentralt poeng i dokumentaren.

Selve intervjuet gikk greit, men det oppsto en spesiell situasjon da vi skulle spille av to videotaper som Khalid hadde tatt med seg. Den ene var fra 1994 og den andre var en propagandafilm laget av islamistene fra 1997. På grunn av den dårlige tekniske standarden måtte vi avfilme den rett fra skjermen.

Dette måtte også gjøres før Khalid ble intervjuet, fordi han nektet å låne den bort til oss. I ettertid skjønte vi hvorfor han ikke ville låne oss kassetten.

Etter to timers avfilming av en tape i svært dårlig forfatning, satt vi igjen med noen filmatiske smuler av interesse. Vår nysgjerrighet på hva kassetten ellers skjulte, ble selvsagt ikke mindre. Vi satte derfor kassetten på ”rewind” og med ett dukket en kjent skikkelse opp på skjermen.

Mulla Krekar holdt en flammende tale til sine soldater før de gikk til angrep på PUK-soldatene. Vi trykket på ”play” og spurte Khalid om dette ikke var hans bror. Han reagerte med å holde hånda over skjermen, sa: ”Nei, nei”, og trykket på ”fast forward”.

Bedre bekreftelse trenger man i grunnen ikke. Det var heller ingen tvil om hvor og når dette opptaket var gjort, ettersom Krekars propagandafolk hadde lagt inn en tekst med både sted og årstall. Vi ba Khalid to ganger om å kommentere bildene, men han valgte for en gangs skyld å tie helt.

Ettersom vi på dette tidspunktet ikke hadde noen endelig dokumentasjon på at Krekar gjentatte ganger hadde reist tilbake til Irak, var dette det vi trengte. For første gang ble det slått fast på en videokassett i hans bror eie, at han i 1997 ikke oppholdt seg som flyktning i Norge, men at han spilte en lederrolle i krigsliknende fraksjonskamper mellom ekstreme islamister og PUK/KDP.

Når vi så like etter fikk fraktet ut intervjuet med Krekar med kurér via Syria, hadde vi to bildebevis på at han – på to forskjellige tidspunkter – hadde oppholdt seg i Irak i strid med asylbestemmelsene.

Denne billedokumentasjonen samstemmer bra med den propagandavideoen TV2 fikk tilgang til den 18. desember 2002 - dagen etter PSTs beslag heime hos Khalid og Krekar. PST hevdet at denne videoen var ny for dem før ransakingen. Dette har vi svært vanskelig for å tro. Brennpunkt fikk allerede sommeren 2002 beskrevet filmen i detalj av to kilder i det kurdiske miljøet. Den ene skal også ha overlevert en kopi av filmen til PST i 1994, samt annet materiale som dokumenterte at Krekar oppholdt seg i heimlandet. Deler av filmen skal også vært vist på lokale TV-stasjoner i Irak.

Krekar hevder også at han leverte denne videoen til PST allerede i 1995. Hvor PST har gjort av disse filmene og hvorfor de hevder noe annet enn våre kilder og Krekar, forblir spekulasjoner. Det burde like fullt være interessant å spørre justisministeren og event. PST om dette i samband med en granskning av Krekar-saken.

Vi vurderte selvsagt å beskytte Khalid mot seg selv og ikke vise hånda hans som dekker over TV-skjermen. Like fullt mente vi at Krekars reisevirksomhet hadde en betydelig offentlig interesse, slik at vi ikke kunne la være å sende bildene. Når så Khalid ikke ville kommentere bildene, måtte vi sende dem med hånda hans.

Etter avfilmingen gjennomførte vi et lengre intervju med Khalid.

3.10 Kheli Hama-massakren

Tolv dager etter 11. september angrep Krekars gruppe denne landsbyen og drepte en rekke landsbybeboere og PUK-soldater. Krekars fiender anklaget ham for å stå bak, noe Krekar benektet. I det hele tatt var vi i tvil om ektheten til denne videoen.

I vårt intervju med ham forsvant all tvil. Videoen var ekte. Jund al Islams fotograf hadde filmet likene etterpå i tilfelle PUK-soldatene skjendet likene ved å kutte av hender og hoder. Dette hadde de vært plaget med tidligere.

3. 11 Liten pressefrihet og mye propaganda

Situasjonen i Kurdistan gjør det vanskelig å arbeide som journalist der. Kurdernes historie er full av uroligheter og konflikter på alle nivå, og området har lenge vært tilholdssted for spioner og etterretningsagenter fra ulike stater. Etter å ha blitt sveket både av amerikanere, europeere og regimet i Bagdad har kurderne blitt vant til ikke å kunne stole på andre enn seg selv.

Til tross for en relativt stor pressefrihet, er informasjonsstrømmen i høy grad styrt av politiske partier og andre grupperinger og må ofte kunne beskrives som propaganda – dette henger sammen med at de fleste medier også fungerer som partiorganer, og at personer i posisjon til å gi opplysninger som regel er lojale partimedlemmer. Verifiserbar informasjon er med andre ord mangelvare, og sannhet blir et svært diffust begrep.

Det lave sikkerhetsnivået i Nord-Irak var også til hinder for arbeidet. Man kan ikke uten videre dra hvor man vil i Kurdistan, selv om man har tillatelse til å bevege seg fritt. Mange bærer våpen, ikke bare til pynt. Fortsatt ligger det store minefelt uryddet. PUK er svært opptatt av at besøkende skal føle seg trygge, så mye at det kan bli et problem: Kjører man inn i en landsby med 15 PUK-soldater på slep, vil man lett bli oppfattet enten som en lojal venn eller som en uønsket motstander, alt etter partitilhørigheten til beboerne.

For å kunne oppsøke ulike kilder og besøke steder i området uten (velment) overvåkning fra myndighetene, måtte Erlend Hein Lange skaffe bil med en uavhengig sjåfør og egen tolk. En spesiell hendelse illustrerer paranoiaen som råder blant de irakiske kurderne: Redaktøren i Khak TV i Suleimania avbrøt plutselig et inngått samarbeid med Lange, etter at han fikk det for seg at den nevnte tolken var kommunist og ville

motarbeide PUK. Tolken, en kvinne i 20-årene, stilte seg helt uforstående til anklagene. For å få fatt i de viktige videotapene med mulla Krekar fra Khak TVs arkiver, måtte Lange overbevise fru Hero Khan, sjef for tv-stasjonen og kona til president Jalal Talabani, om at redaktørens påstander var urimelige, og dermed var problemet ute av verden.

4. RESSURSBRUK

Hvor mye arbeidstid og eventuell fritid er brukt på prosjektet?

Prosjektet startet for alvor nyåret 2002. Dokumentaren ble sendt 27. august. Vi jobbet ikke full tid på prosjektet ettersom vi parallelt jobber med andre saker. Ola Flyum ledet research-arbeidet og deltok i manusskriving og redigering fram til sending.

Norunn Reinertsen ble koplet på prosjektet i mars og hadde regionsvaret for prosjektet. For begge ble deler av sommerferien ofret på Krekar.

Erlend Hein Lange hadde brukt mye arbeids- og fritid før reisen til Nord-Irak, og tok en måneds ulønnet permisjon fra Videomaker (med reisestøtte fra Fritt Ord) for å reise. I to måneder jobbet Lange i Brennpunkt og gjorde noen intervjuer med kamera selv, men arbeidet mest med research.

Sohail Qureshi researchet saken i en måned.

5. KONSEKVENSER AV DOKUMENTAREN

”Jakten på Mulla Krekar” har fått en oppmerksomhet som er sjelden. På navnet Krekar får man ikke mindre en **87476** treff i Kvasir Norge.

Dokumentaren har fått en rekke konsekvenser. Foruten den høyst oppsiktsvekkende saken mot Krekar selv, har den utløst en omfattende debatt om vår holdning til flyktninger som deltar politisk og reiser tilbake til sine hjemland, vårt forhold til USA og hvor sterkt individets rettssikkerhet står i en tid preget av kampen mot terror.

- A. Etter programmet konkluderte kommunalminister Erna Solberg at Brennpunkt hadde dokumentert at Krekar hadde brutt norske asylobestemmelser. Krekars advokater forsøkte først å bestride dette, men i dag er ikke dette lenger noe tema. Krekar innrømmer nå å ha vært i Nord-Irak.
- B. I følge Krekars advokat Meling har UDI og kommunalministeren lite annet enn Brennpunktprogrammet å vise til, når Erna Solberg

sier at hun vil trekke tilbake hans reisedokumenter og bo- og oppholdstillatelse i Norge. Etter hvert har det kommet til en del nytt materiale, deriblant propagandavideoen til Krekar fra 1993 og som ble funnet under en politirazzia. Den samme videoen ble dagen etter vist på TV2.

- C. Til tross for at det er over et halvt år siden vår dokumentar ble sendt, er utvisningsaken enda ikke ferdigbehandlet i Utlendingedirektoratet. Solberg har tidligere sagt at Krekar har brutt asylbestemmelsene og at han dermed vil miste sin bo og oppholdstillatelse i Norge. Saken får etter det vi vet ingen konsekvenser for hans fire barn, kone, bror og hans familie.
- D. Saken har fokusert flere svakheter i norsk asylpolitikk. Så lenge det ikke kan bevises at Krekar har gjort noe ulovlig i Norge eller andre steder, kan man ikke sikte ham for noe straffbart. For første gang kan derfor de internasjonale terrorlovene som kom i juni 2002 bli brukt mot Krekar. Dette innebærer imidlertid et omfattende juridisk nybrottsarbeid fra norsk side. Krekars advokat har allerede varslet at en utvisningsvedtak vil bli prøvd rettslig, og har et femårs perspektiv på saksbehandlingen.
- E. Flere organisasjoner – deriblant NOAS og Amnesty - mener at Krekar ikke bør utvises. De mener han bør etterforskes, eventuelt tiltales, dømmes og sone i Norge. Dette som et ledd i de internasjonale forpliktelsene Norge har skrevet under på i kampen mot terror.
- F. Krekar-saken har også synliggjort konflikter mellom Politiets Sikkerhetstjeneste, justisdepartementet, UDI og kommunaldepartementet. PST og Justisministeren vil ikke overlevere sitt materiale til de andre på grunn av hensynet til samarbeidende tjenester. Justisdepartementet var ikke informert om PSTs omfattende kontakt med Krekar. UDI visste at Krekar drev med en omfattende reisevirksomhet, men varslset ikke kommunaldepartementet.
- G. PST har spesielt kommet dårlig ut av denne saken. Brennpunkt har hatt kontakt med kurdiske kilder som har fortalt hva de har overlevert av både filmer, lydbånd og skriftlige materiale. Brennpunkt har kopier av mye av dette. Foruten at PST og UDI visste om Krekars reisevirksomhet, fikk de berørte

departementene først vite om Krekars sentrale lederrolle i Ansar al Islam først sommeren 2002 – ett år etter 11. september.

- H. Men som vi også kunne fortelle; Krekar vendte tilbake til Norge den 23. mai, dro på ferie med familien i flere land, fikk fornyet sin bo og oppholdstillatelse til 2004 og like etter fikk han visum til Iran ved landets ambassade i Oslo. I beste fall har dette vært kjent for PST og klarert av ”samarbeidende tjenester”. I verste fall var de som skulle vokte vår sikkerhet på sommerferie.
- I. Etter at nederlandske myndigheter besluttet å vise ham ut, lovte norske myndigheter at Krekar skulle bli pågrepet i Oslo. De nederlandske politifolkene ble kun møtt av en horde med pressefolk. Førstestatsadvokat Lasse Qvigstad mente at PST var juridisk sett på ville veier. Ingen politifolk fikk derfor arrestere Krekar i det han landet på norsk jord. Dermed kunne en fornøyd terrormistenkt kjøre av gårde i VGs reportasjebil til et hyggelig førsteintervju på Oslo Plaza.
- J. Carl I. Hagen ønsker også saken behandlet i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité.
- K. Saken har også belyst det kurdiske problemet og situasjonen for de omkring 2000 kurderne som bor midlertidig her i landet. Norge har intet land å returnere dem til. Krekar kan bli en ny slik sak. Norske myndigheter kan utvise ham, men har foreløpig ikke noe land å sende ham til. En utvisning til land som har dødsstraff har foreløpig vært et uaktuelt alternativ.
- L. Programmet viste også at Fylkesmannen og Gravferdsetaten har lite kontroll med tilskuddene til de ulike menighetene. Blant annet hadde ikke Fylkesmannen noen rutiner for hvordan tilskudd skulle tilbakebetales i tilfelle en menighet ble lagt ned eller pengene ikke ble brukt. Først etter vårt program tok Fylkesmannen omkring 300 000 kroner tilbake fra Krekars menighet.
- M. Kuriøst nok kan vi også nevne at Krekar har gått til injuriersøksmål mot Carl I. Hagen. Årsaken er at Hagen har kalt ham en terrorist. Hagen ønsker å vise programmet i retten som bevis for at det er det han er.

På vegne av Brennpunkt-teamet bak ”Jakten på Mulla Krekar”

Ola Flyum
Oslo 23.01.2002